

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Analyse Coalitieakkoord

Omzien naar elkaar,
vooruitkijken naar de toekomst

VERSIE: 17 DECEMBER 2021

Interprovinciaal Overleg

Gezamenlijke provincies

[WWW.IPO.NL](http://www.ipo.nl)

“Er liggen de komende jaren grote opgaven op ons te wachten. Grote opgaven waar wij als provincies onze rol in de ruimte kunnen vervullen.”

- Jaap Smit voorzitter van de gezamenlijke provincies

Inhoud

Inleiding	01	Regionale econ-	08
Rol in de ruimte	02	Vitaal Platteland	09
Financiën	03	Stikstof	10
KOB	04	MTH	11
Klimaat & Energie	05	Cultuur	12
Mobiliteit	06	Digitale Zaken	13
ROWW	07	Werkgeverszaken	14

Inleiding

Susan Cohen Jehoram
Strateeg Public Affairs
Interprovinciaal Overleg

Op 15 december 2021 is het nieuwe coalitieakkoord gepresenteerd. We hebben er lang op gewacht, veel was al wel bekend, maar toch waren er nog een paar verrassingen. Zo komt er 7,5 miljard voor de bereikbaarheid van nieuwe woonwijken (we hadden eerder om 8 miljard gevraagd), blijft er geld voor woningbouw en wordt de verhuurdersheffing afgeschaft. Ook wordt er gewerkt aan een nieuw belastingstelsel voor de decentrale overheden voor als straks Betalen naar Gebruik wordt ingevoerd, komt er 5,6 miljard voor de uitvoering van klimaatmaatregelen voor decentrale overheden en wordt de opschalingskorting bevroren. Eerder waren we al in verheugde afwachting van de fondsen voor de grote transitie op gebied van klimaat en energie en stikstof, bij elkaar 60 miljard. Natuurlijk ook een paar tegenvallers zoals de constatering dat het RRF gebruikt wordt voor de ambities uit het regeerakkoord en dus niet voor al die mooie innovatieve initiatieven in de provincies. En voor komend jaar nog geen geld voor uitvoeringskosten klimaatakkoord. Ook nog wel wat onduidelijkheden zoals wat nu precies bedoeld wordt met de regierol van de nieuwe minister voor Volkshuisvesting en Ruimte. Maar overall mogen we best tevreden zijn tot nu toe.

Er staat echter nog veel te gebeuren. De verdere uitwerking volgt door de nieuwe bewindsliden met beleidsbrieven vóór de Voorjaarsnota (juni). Naar verwachting dus sectoraal. Daarmee is de kans op een echt integrale aanpak, zoals we zelf zouden willen zien met ons verhaal over de rol in de ruimte, moeilijker te verwezenlijken. Toch liggen hier de kansen die we niet mogen laten liggen om in die nadere uitwerking de rol van de provincies in te vullen. De kans wordt ons op vele punten geboden: stikstof, klimaat, wonen. Op alle andere terreinen is de uitdaging aan tafel te komen!

Met dank aan de programmaleiders volgt een analyse per programma van de relevante punten uit het akkoord.

Rol in de ruimte

“Er wordt in het Regeerakkoord niet de verkeerde afslag genomen, maar ook niet de goede.”

Rol in de ruimte

Henri Kool
Programmamanager
Rol in de ruimte
Interprovinciaal Overleg

De afgelopen tijd hebben de gezamenlijke provincies de rol van provincies, als gebiedsregisseur, goed neergezet. De provincies maken graag afspraken met het Rijk over doelen en resultaten op de grote opgaven (klimaat, stikstof, wonen e.d.). En werken graag met gemeenten, waterschappen en rijk aan goede integrale samenwerkingsarrangementen. Want het is de overtuiging van provincies dat de grote opgaven en transities alleen in samenhang en op gebiedsniveau kunnen worden opgelost. Op het schaalniveau van provincies zijn zij bij uitstek in staat om samenhang in resultaten te organiseren, afwegingen democratisch te legitimeren. Maar daartoe moeten provincies dan wel in staat worden gesteld.

Het Regeerakkoord 2021 biedt de nodige aangrijpingspunten als het gaat om het WAT op de drie grote clusters van opgaven/transities. Er komen miljarden beschikbaar via een tweetal transitiefondsen. Duidelijk is dat er de komende 10-15 jaar veel werk moet worden verzet.

Over het HOE zegt het Regeerakkoord weinig. Daar gaat juist de inzet van provincies op 'rol in de ruimte' over. Er wordt in het Regeerakkoord niet de verkeerde afslag genomen, maar ook niet de goede. Belangrijke conclusie is dat provincies hier dus nog werk aan de winkel hebben. Zij zullen die rol in de ruimte de komende tijd verder moeten verdienen. Het belang van werken als één overheid, het belang van meer integraal werken en het belang van samen (dus ook het Rijk) optrekken als partners in de uitvoering krijgt niet expliciet aandacht. Of is het zo evident voor het nieuwe kabinet dat het geen expliciete aandacht behoeft...?

Rol in de ruimte

Voor de 12 provincies betekent het een stevige opdracht: zorgen dat de samenhang die er noodzakelijkerwijs is en moet zijn tussen die grote opgaven en transities ook wordt georganiseerd. Zorgen dat provincies helder kunnen aangeven waar zij oplossingen voor aan kunnen dragen. En zorgen dat zij goede condities (financieel, bestuurlijk, instrumenteel) organiseren om hun rol waar te kunnen maken. Gelet op de ambities en de miljarden, gaat het echt stromen en ligt er een mooie kans om drie stromen samen te brengen.

Dit betekent dat provincies de komende tijd zowel in de afzonderlijke sectorale sporen, als via de lijn van ruimtelijke kwaliteit (minister VRO) en interbestuurlijke samenwerking (minister BZK) werk te verzetten hebben.

Financiën

Analyse

De inzet vanuit Financien zoals door het IPO tijdens de informatieperiode is geformuleerd wordt deels gerealiseerd. Die inzet is gericht op het repareren van de weeffouten die de afgelopen jaren zijn ontstaan, het bevorderen van een robuust belastinggebied en voldoende middelen verkrijgen voor de bekostiging van het uitvoeren van de grote maatschappelijke taken voor Wonen, Natuur/ Stikstof en Klimaat.

Teleurstellend is dat volgens deze tekst de derving opcenten door provincies die het gevolg zijn van het Klimaatakkoord (door de ROB berekend op € 372 miljoen in 4 vier jaar) niet wordt genoemd. Dit is voor provincies een zeer gevoelig punt.

Positief is dat is opgenomen dat de oploop van de opschalingskorting voor de medeoverheden zal gaan verdwijnen (voor de provincies bedraagt de oploop maximaal totaal € 40 miljoen de komende vier jaren) en dat de medeoverheden via een specifieke uitkering middelen ontvangen voor de uitvoering van het klimaatbeleid. Daarnaast wordt in de komende jaren een nieuwe financieringsystematiek voor de periode na 2025 uitgewerkt om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten. Dit biedt mogelijkheden voor de provincies om hun rol in de ruimte ingeval van gebiedsgerichte aanpakken goed uit te gaan voeren. Hierbij wordt ook de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied betrokken en worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken. Dit is ook noodzakelijk aangezien het kabinet Betalen naar Gebruik op termijn wil introduceren, waardoor de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting als belastinggebied haar langste tijd heeft gehad.

Positief is dat in deze kabinetsperiode de financiering van de medeoverheden grotendeels zal worden vormgegeven via de accres systematiek. Blijkbaar zijn er geen voornemens om een variant hiervoor te introduceren, die de werking ervan inperkt.

KOB

Kwaliteit Openbaar Bestuur

Analyse

We zijn blij met de aandacht voor de manier van werken van de overheid: oog voor de menselijke maat, bereikbaar en aanspreekbaar, om op die manier het vertrouwen te herwinnen van de inwoners.

Het is begrijpelijk en terecht dat het nieuwe kabinet de controlerende, kaderstellende (wetgevende) en volksvertegenwoordigende taken – het democratisch fundament van de rechtsstaat – wil versterken. Bij veel van de grote opgaven die het nieuwe kabinet wil aanpakken (stikstof, klimaat-energie, wonen) spelen de provincies een belangrijke rol. Het is dan ook belangrijk dat aandacht uitgaat naar versterking van de provinciale democratie. Onder andere via ondersteuning en erkenning van de rol van statenleden.

Voor de provincies is relevant dat de voorstellen voor de uitvoering van de staatscommissie Remkes die het kabinet in procedure heeft gebracht, verder in behandeling worden genomen. Dit geldt onder meer voor het voorstel voor een andere wijze van verkiezing en de zittingsduur van Eerste Kamerleden.

Dat betekent ook dat het wetsvoorstel voor uitbreiding van de mogelijkheden van participatie en het uitdaagrecht in procedure wordt gebracht. De provincies hebben eerder aangegeven die voorstellen te steunen.

KOB

Kwaliteit Openbaar Bestuur

Opmerkelijk is de passage dat het kabinet zich gaat bezinnen op de positie van het lokale bestuur en de positie van de burgemeester daarbinnen om die positie toekomstbestendig te maken. We vragen ons af wat daarmee wordt bedoeld. Tevens is voor ons de vraag relevant in hoeverre dit voornemen ook de provincies en de positie van de commissaris van de Koning raakt.

Het kabinet geeft aan waar nodig gebruik te zullen maken van de bevoegdheid om een aanwijzing te geven aan de medeoverheden. Voor de provincies is het van belang om te weten wat de achtergrond van deze mededeling is. Provincies hechten aan goed bestuurlijk verkeer en achten gebruikmaking van het toezichtinstrument 'aanwijzing' alleen in uitzonderingsgevallen van toepassing, als via normale bestuurlijke weg geen oplossing mogelijk blijkt. Overigens zijn de provincies bereid om met het Rijk in gesprek te gaan over het toekennen van een algemene bevoegdheid aan de provincies tot het geven van een aanwijzing aan gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, in aanvulling op het huidig instrumentarium voor het interbestuurlijk toezicht.

Positief is het voornemen om de uitvoeringskracht van Rijk en medeoverheden te vergroten. De complexe opgaven zoals door het nieuwe kabinet benoemd hebben alleen kans van slagen als Rijk en provinciale en lokale overheden intensief samenwerken en de uitvoeringskracht, waaronder niet in het minst de financiële positie, structureel wordt versterkt. Op dat punt ontbreekt helaas een concrete toezegging.

KOB

Kwaliteit Openbaar Bestuur

De provincies maken graag op korte termijn kennis en afspraken met de nieuwe minister van VRO over de rolverdeling tussen Rijk en provincies ten aanzien van de ruimtelijke inrichting. De provincies hebben voor de provinciale schaal een belangrijke rol voor de integrale afweging van de op die schaal spelende belangen.

De provincies zijn blij met de continuering van de regiodeals ten behoeve van de (economische) ontwikkeling van specifieke gebieden. De provincies pleitten er voor om de minder geslaagde elementen van de eerdere rondes van de regiodeals onder ogen te zien ('beauty contest') en aan te passen voor het vervolg.

Gezien de grote bedragen die voorzien zijn voor de fondsen voor energie en stikstof is uiteraard een robuuste governance structuur van groot belang. Ook bij de uitvoering van de fondsen naar de praktijk en in het land, is een stevig, transparant, democratisch kader van groot belang. De provincies zijn bereid waar nodig of gewenst verantwoordelijkheid op zich te nemen voor een effectieve gebiedsgerichte uitvoering.

Opvallend is dat in het coalitieakkoord – afgezien van bestuurscultuur, het belang van de democratische rechtsorde – geen aandacht wordt besteed aan de bestuurlijke inrichting in Nederland. De provincies pleiten voor evenwichtige bestuurlijke en financiële verhoudingen, die recht doen aan het grondwettelijke stelsel, het Huis van Thorbecke.

Klimaat & Energie

Marianne de Boer
Programmamanager
Klimaat & Energie
Interprovinciaal Overleg

Analyse

Het nieuwe kabinet stelt dat klimaatverandering dé uitdaging is voor onze generatie. De opgehoogde doelstelling van een 60% CO2 reductie tegen 2030 laat dit zien. We onderschrijven dan ook dat er snel, grote stappen gezet moeten worden om deze duurzame omslag te maken. We zijn dan ook positief gestemd dat er miljarden worden vrijgemaakt om deze stappen te realiseren. We gaan graag het gesprek aan met het kabinet over hoe dit verder vorm krijgt.

Daarbij maken provincies zich zorgen over de benodigde middelen voor het oplossen van de krapte op het energienetwerk. Provincies spelen graag een rol bij het programmeren en prioriteren van regionale beslissingen voor het energienetwerk.

We zijn minder enthousiast in de manier waarop het kabinet de uitvoeringskosten voor het klimaatakkoord heeft begroot. Hoewel de provincies staan te trappelen om invulling te geven aan het klimaatakkoord zien we dat de middelen begroot zijn voor de 2023-2025. Dit maakt de uitvoering ingewikkeld. Kennis en capaciteit die nu zijn opgebouwd gaan verloren als financiering in 2022 uitblijft.

Voor de gebouwde omgeving legt het nieuwe kabinet de nadruk op verbeterde isolatie en duurzame verwarming. We onderschrijven de noodzaak om hier stappen in te zetten en zijn blij dat het kabinet zich inzet op het ontzorgen van huishoudens en mkb. Tegelijkertijd zien we ook de noodzaak om in de gebouwde omgeving grote stappen te zetten. We zijn dan ook blij met de subsidiering van de onrendabel top bij de realisatie van duurzame warmtenetten.

Klimaat & Energie

De medeoverheden hebben in hun regionale energiestrategie (doel 35 terawattuur) een overprogrammering van 3 tot 11 terawattuur van duurzame energie op land. Het zou jammer zijn als die niet mee wordt genomen in de hogere ambities van dit kabinet. We begrijpen dat voor de opwek van windenergie op land nieuwe regelgeving nodig is en onderschrijven de vraag naar heldere afstandsnormen. Voor de balans zon-wind is zon op dak voor het netwerk niet toereikend. De stimulatie van hernieuwbare energiebronnen en de opschaling van de productie en import van waterstof juichen we toe.

Tot slot speelt nog de kwestie over de ruimtelijke inpassing van de klimaatdoelen. De inpassing van de energieopgaven in de ruimte vraagt om een integrale aanpak. Provincies spelen een belangrijke rol voor de afweging van lokale opgaven en nationaal beleid. We zijn blij met de komst van een minister Klimaat en Energie en de Minister Volkshuisvesting & Ruimtelijk Ordening. De provincies praten graag verder met het kabinet over de verhouding tussen deze twee onderwerpen en de provinciale rol in de ruimte.

Mobiliteit

Analyse

‘We zetten in op een goede bereikbaarheid van het hele land.’ Staat in het coalitieakkoord. Om hiertoe te komen worden in het coalitieakkoord alle modaliteiten genoemd. Dat is positief, net zoals de aandacht voor de relatie tussen de stad en het ommeland die voor provincies van belang is. We zijn blij met de aandacht voor OV en hubs, spreiden en mijden, thuiswerken en dat de Integrale Mobiliteitsanalyse als uitgangspunt voor gesprek wordt genoemd.

Verder biedt het coalitieakkoord kansen voor verkeersveiligheid. Hoewel niet verder ingevuld wordt verkeersveiligheid als speerpunt genoemd. En zo zijn er ook kansen om mobiliteit verder te verduurzamen in het kader van 49% naar 60% om bij 55% CO2 reductie uit te komen.

De verhoging van het Mobiliteitsfonds ten behoeve van bereikbaarheid van nieuwe woningen die er ‘in overleg van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, de minister voor VRO en de regionale overheden tot besteding.’ moet komen, is positief met 7,5 miljard voor de bereikbaarheid om de woningbouwopgave te realiseren de komende 10 jaar. Helaas worden er structurele middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van Toekomstbeeld OV 2040 en is er geen aandacht voor de exploitatie van OV als gevolg van corona. Aandacht voor een mogelijke aanpassing van de MIRT systematiek is een kans om het financieringssysteem anders in te richten.

De relatie tussen de minister voor VRO met regiefunctie voor het ruimtelijk beleid, ‘zowel ten aanzien van verstedelijking als ten aanzien van andere opgaven met een sterke ruimtelijke component’ is een kans. Waarbij we oog moeten houden voor mogelijke vertragende werking voor mobiliteit en bereikbaarheid in relatie tot IenW.

Mobiliteit

In alle facetten heeft het akkoord aandacht voor uitvoering. Bij klimaat en energie staat expliciet ‘we versterken de uitvoeringskracht van het Rijk en de medeoverheden om de transitie te kunnen uitvoeren.’ dat is goed, waarbij aangetekend moet worden dat het waarschijnlijk lastig zal zijn goed mensen te vinden voor alle uitvoering.

Ondanks het verheugende feit dat betalen naar gebruik er komt is er teleurstelling dat betalen naar gebruik niet naar tijd, plaats en uitstoot wordt voorgesteld en er geen handreiking naar medeoverheden wordt gemaakt. Gelukkig is er wel aandacht voor ‘de mits’ van provincies ten aanzien van de open huishouding bij ‘nieuwe financiering medeoverheden’ inclusief MRB.

Tenslotte biedt aandacht voor binnenvaart en grensoverschrijdend spoor mogelijkheden.

ROWW

Ruimtelijke Ontwikkeling Water en Wonen Analyse

IPO onderschrijft de ambitie om de woningbouw te versnellen naar 100.000 woningen per jaar en dat er aandacht blijft voor de krimpregio's. De provincies hebben gepleit voor het afschaffen van de verhuurdersheffing en forse investeringen in infrastructuur ten behoeve van de woningbouw, en zijn verheugd te lezen dat met het regeerakkoord op dit punt stappen zijn genomen.

De gereserveerde middelen van € 1.6 miljard voor het realiseren van de WBI en VHF zijn echter niet toereikend om de publieke onrendabele top te dekken. Daarnaast komen ze ten laste van het gemeentefonds: dit gaat ten koste van de financiële posities van medeoverheden. De gereserveerde € 7,5 miljard voor infrastructuur is een mooie stap, echter is ook dit niet voldoende om de kosten te dekken die nodig zijn voor een goede ontsluiting van nieuwe woningen en benodigde OV schaa sprongen. En hoewel bij de hernieuwde Nationale Woon- en Bouwagenda belemmeringen voor klimaatbestendige en natuurinclusieve bouw worden weggenomen, zien wij geen middelen gereserveerd voor het klimaatbestendig en natuur inclusief bouwen.

Het goed laten landen van de enorme opgave van woningbouw vereist effectief samenspel tussen overheden met gebiedskennis, regionale regie en nationale regelgeving en investeringen om tot betaalbare woningen te komen. De aanpak van de opgave over wonen heeft alleen kans van slagen als het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken als één overheid. Vooral nog zijn provincies benieuwd hoe er invulling zal worden gegeven aan de ministerpost voor VRO. De provincies nodigen de minister voor VRO uit om gezamenlijk met de decentrale overheden de regierol verder te definiëren om te komen tot samenwerkingsarrangementen en wederzijdse wederkerige prestatieafspraken.

ROWW

Ruimtelijke Ontwikkeling Water en Wonen

Wat betreft water is IPO blij met de investering in een versnelling van uitvoering klimaatadaptatie via het Deltafonds en een vernieuwde deltabeslissingen. Ook de bestrijding van hittestress middels het bevorderen van meer groen, water en lichte oppervlakten in dichtbebouwd gebied ontvangt steun.

Tevens wordt duidelijk dat de coalitie kiest voor een integrale gebiedsaanpak (transitiefonds tot 2035 van €25 miljard voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied) die zich niet alleen op stikstof richt, maar ook op de (Europese) normen en opgaven voor o.a. waterkwaliteit en bodem. Koppeling van de KRW aan de stikstofaanpak is een grote kans voor waterkwaliteitsdoelen. Tevens zijn provincies blij dat de ingezette omslag naar geïntegreerde gewasbescherming wordt geïntensiveerd en dat de normen voor het gebruik van middelen daarbij worden afgestemd op de KRW.

Regionale Economie

Analyse

Het IPO is positief dat het coalitieakkoord fors inzet op de verduurzaming en vernieuwing van de economie, waarbij ook oog is voor de noodzaak voor voldoende vakmensen om dit te realiseren.

Zorgen zijn er dat dit akkoord de huidige samenwerking tussen Rijk en provincies onbenoemd laat. Deze samenwerking is met het IPO Herstelplan Regionale Economie juist geïntensiveerd. Een samenwerking die leidt tot een bundeling van inzet en investeringen gericht op de noodzakelijke innovaties en transitieopgaves vorm te geven. Deze samenwerking draagt daarmee ook bij aan de schone energievoorziening, zoals waterstof, en groene industriepolitiek. Provincies investeren hier al actief. Het is goed dat hiervoor waardevolle instrumenten van de regiodeals en het groeifonds worden voortgezet.

Positief zijn we ook dat het groei- en innovatief vermogen van mkb ondernemers en bedrijven wordt versterkt en ondernemerschap wordt gestimuleerd. Om als provincies voor het MKB door te kunnen pakken op de terreinen innovatie, gebiedsontwikkeling en arbeidsmarkt zijn wel nieuwe afspraken nodig over structurele financiering, co-financiering en investeringen alsmede verankering hiervan in wet- en regelgeving. De innovatiebestedingen van provincies uit eigen middelen lopen namelijk hard terug. Laten we dit samen oppakken en daarnaast ook haast maken om te komen tot een gezamenlijk Nationaal Herstelplan (RRP).

Deze coalitie gebruikt de middelen uit het Europees herstelfonds nu om de eigen plannen te financieren. De provincies zijn daar teleurgesteld over. Gebruik deze middelen voor nieuwe initiatieven om een klimaatneutrale en digitale economie aan te jagen. Het RRP moet voldoen aan de eis uit Brussel om 37% van de middelen te besteden aan verduurzaming en 20% aan digitalisering. Veel van deze opgaven worden uitgevoerd door de decentrale overheden. De provincies hebben daar bovendien plannen voor op de plank liggen.

Regionale Economie

Goed te zien dat er een ambitieus klimaatdoel voor CE komt en betere aansluiting klimaatbeleid en circulariteit. Deze ambities vragen ook om ambitieus geld, dat vinden we nu nog niet terug in de begroting.

Goed dat het rijk de bal oppakt om voor hyperscale datacentra tot landelijke regie en toelatingscriteria bij vergunningverlening te komen. Provincies pakken de brede problematiek rondom de datacentra actief op en willen graag samen met het Rijk, als één overheid, tot een effectieve, afgestemde inzet hierop komen.

De gezamenlijke provincies vragen het kabinet door te pakken met ons op de ingeslagen weg. Intensivering van de samenwerking tussen Rijk en regio richting een innovatieve en duurzame regionale economie.

Vitaal Platteland

Analyse

Voor de opgaven Vitaal Platteland is het transitiefonds Landelijk Gebied (zie bij stikstof), en de te maken bestuurlijke afspraken, een belangrijke basis voor deze kabinetsperiode.

Het regeerakkoord lijkt voor landbouw geen eigenstandig toekomstbeeld te hebben. De toekomst voor de landbouw wordt voornamelijk bepaald door kaders die voor andere opgaven worden gesteld, zoals de versnelling van de opgaven van de WSN naar 2030 en het afstemmen van de normen voor gewasbescherming op de KRW. Het "voortzetten van de transitie naar kringlooplandbouw" en het "stimuleren van nieuwe verdienmodellen" lijken op voorzetting van beleid van eerdere kabinetten, waarbij veelal wordt uitgegaan van technische maatregelen.

Wel is het Kabinet voornemens om "per gebied inzichtelijk te maken wat het perspectief voor de landbouw is." Het Kabinet hint op inzet van minder vrijwillige instrumenten uit de Omgevingswet, maar wijst erop dat als "vrijwilligheid niet langer vrijblijvendheid betekent" samen "op het boerenerf" het gesprek wordt aangegaan. Daarmee komt het gesprek over het toekomstperspectief van de landbouw in belangrijke mate op gebiedsniveau te liggen.

Het Kabinet zet meer dan voorheen "de natuur in Nederland in goede staat brengen" als hoofdpoging neer, en onderschrijft daarmee het belang van deze provinciale taak. Met de instelling van een "ecologische autoriteit" wil het Rijk tegelijk meer grip krijgen op de borging van ecologische analyses, die algemeen door provincies worden opgesteld.

Vitaal Platteland

Natuurinclusief wordt gemist als eigenstandig onderwerp in het Regeerakkoord, maar er zitten wel verschillende aanknopingspunten, waaronder het nog te instrumenteren begrip landschapsgrond: "een tussenvorm van natuur- en landbouwgrond". Er ligt een kans om dit gezamenlijk uit te werken.

Het Kabinet hint op "uitbreiding van natuurareaal", waarbij nog niet duidelijk is of dit de huidige uitvoering van Natuurpact en Programma Natuur betreft, of een extra opgave. Naar verwachting wordt dit duidelijker bij de uitwerking van het beleidsprogramma voor landbouw, natuur en stikstof.

Opvallend tot slot is dat landbouw en landgebruik ontbreekt in het klimaat hoofdstuk en dat de veenweide- en de bossenaanpak niet genoemd worden. Wel wordt bodemdaling genoemd, maar dan gekoppeld aan "funderingsproblematiek".

Stikstof

Analyse

Marieke Hofstee
Programmamanager
Stikstof
Interprovinciaal Overleg

Het IPO is blij dat het kabinet kiest voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak voor stikstof, water, klimaat en biodiversiteit, beseft dat hiervoor een langdurig, consistent en voorspelbaar beleid nodig is en boter bij de vis wil leveren door het instellen van een transitiefonds van cumulatief 25 miljard euro. Over de besteding wil het kabinet bestuurlijke afspraken met provincies maken. Voor provincies is daarbij belangrijk dat er niet alleen inhoudelijk maar ook financieel maatwerk wordt geleverd met ontschotte budgetten en gebiedsfonds. Het IPO roept het kabinet op hier vaart mee te maken in het belang van een voortvarende start van deze transities.

Het kabinet heeft hogere ambities ten aanzien van de stikstofdoelen en wil het stikstofdoel van 2035 in 2030 bereiken. Provincies denken dat dit – mede in verband met de mogelijkheden voor toestemmingsverlening – nodig is maar wel een forse opgave betekent voor alle sectoren. Het nader invullen van het perspectief voor de landbouw en helderheid bieden over het door het kabinet genoemde ‘per gebied aangeven van het perspectief voor de landbouw’ is daarbij van belang. Ook het organiseren van maatschappelijk draagvlak voor deze aanpak is voor het IPO een belangrijk aandachtspunt, net als de door het kabinet voorgestane toets op haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Provincies zijn van mening dat voor deze hele aanpak geldt dat deze alleen kans van slagen heeft met een zeer intensieve samenwerking en samenspel tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Zo zal de door het kabinet voorgestane grondbank een gezamenlijk instrument moeten zijn ten dienste van de af te spreken gebiedsdoelen. Maar dit voorbeeld is ook van toepassing op alle andere onderwerpen. Het IPO hecht er dan ook veel waarde aan dat de door het kabinet voorgestane beleidsprogramma in nauwe samenwerking vorm krijgt.

MTH

Milieu Toezich en Handhaving

Analyse

Hugo van de Baan
Programmamanager
MTH
Interprovinciaal Overleg

Het nieuwe kabinet wil zorgen voor een schone en gezonde leefomgeving door het steviger aanpakken van milieucriminaliteit en milieurisico's. Het rapport van de Adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (commissie Van Aartsen) wordt hierbij betrokken. We vinden het belangrijk dat het nieuwe kabinet dit wil aanpakken. Voor een goede uitvoering van de VTH-taken zijn robuuste toekomstbestendige omgevingsdiensten onontbeerlijk die namens provincies en gemeenten taken uitvoeren op het terrein van de leefomgeving. Daarvoor is het van belang dat wordt geïnvesteerd in kennisontwikkeling van en informatie-uitwisseling door Omgevingsdiensten. Het is essentieel dat het Rijk hier financieel aan bijdraagt. In het Regeerakkoord is opgenomen dat voor de versterking van de omgevingsdiensten structureel 18 miljoen euro wordt gereserveerd. Deze investering van het Rijk zal bijdragen aan het realiseren van de ambities van het nieuwe kabinet in de opvolging van het advies van de commissie Van Aartsen.

Het kabinet richt het missie gedreven innovatiebeleid op de drie grote transities, w.o. de circulaire economie. Er komt een ambitieus klimaatdoel voor de circulaire economie en een uitvoeringsprogramma. De overheid neemt hier een voorbeeldrol in. Er wordt gezorgd voor een betere aansluiting tussen klimaatbeleid en circulariteit, hetgeen we een goede ontwikkeling vinden.

We constateren dat t.a.v. een schone en gezonde leefomgeving in het Regeerakkoord geen specifieke aandacht wordt geschonken aan de aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), waaronder PFAS.

Cultuur

Analyse

De cultuursector was door bezuinigingen al kwetsbaar en is uitzonderlijk hard geraakt door de coronamaatregelen. Het aangekondigde herstelplan voor professionals, instellingen en herstel amateurverenigingen sluit aan bij de oproep van het IPO voor herstel van de culturele sector. Als we makers, vaak zzp'ers, nu niet helpen leidt dat tot verschraling aanbod. Positief is het uitgangspunt om cultuur toegankelijk te maken voor iedereen ook door een goede regionale spreiding door heel Nederland en extra investeringen in cultuurparticipatie. In aansluiting op het voorgaande roepen wij op om het beleid vanuit Rijk provincies en gemeenten op elkaar af te stemmen en die samenwerking te verankeren in de landelijke wetgeving cultuurbeleid. De problematiek vraagt om gezamenlijk optrekken en samenhangend investeren van Rijk, provincies en gemeenten.

Een structurele investering van € 170 mln per jaar zien we als een prima basis voor het herstel van de culturele sector en zien graag vanuit het perspectief van een landsdekkend cultuurbestel aanvullende middelen voor de provincies in de uitwerking van de begroting tegemoet.

Rijksinzet Erfgoed Telt dat dit jaar afloopt, blijft nodig en vraagt om een stevig vervolg. Steeds meer leegstaande, monumentale kerken en boerderijen dreigen te verdwijnen. Dit vraagt opnieuw € 323 mln. Voor grote en meerjarige restauratieopgaven, een opgave waar de overheden in samenwerken, is de komende vier jaar minstens € 250 mln extra nodig. Dit wordt in dit regeerakkoord gemist.

Joost Cremers
Programmamanager
Cultuur
Interprovinciaal Overleg

Digitale Zaken

Analyse

Digitalisering speelt een grote rol bij maatschappelijke opgaven van provincies. Op vrijwel alle beleidsterreinen neemt het belang van data-gedreven beleidsontwikkeling en -monitoring snel toe. Dit geldt in het bijzonder bij de brandende maatschappelijke opgaven die zijn verwoord in het manifest Naar een krachtig groen herstel: de energietransitie, de woningbouwopgave en de ontwikkeling van regionale economie. Juist deze maatschappelijke opgaven staan centraal in het regeerakkoord. Wij verwelkomen daarom de specifieke aandacht in het regeerakkoord voor digitalisering.

Rijksbrede coördinatie is nodig

Om de kansen van digitalisering optimaal te benutten is rijksbrede coördinatie nodig. Hoewel er in het nieuwe kabinet geen specifieke minister voor Digitale Zaken komt blijft dit cruciaal.

Het begint bij ons menselijk kapitaal

Het akkoord stelt terecht dat digitalisering grote kansen biedt voor de ontwikkeling van onze samenleving en economie. We onderschrijven de ambitie om digitalisering stevig te verankeren in het onderwijs: daar ligt immers de basis voor de vorming van het menselijk kapitaal dat nodig is om onze regionale economie concurrerend te houden.

We beheersen de risico's

De digitale revolutie heeft ook schaduwzijden. Digitale transformatie kan leiden tot kansongelijkheid in de samenleving en digitalisering brengt risico's met zich mee op het gebied van informatieveiligheid, privacy, democratie en mensenrechten. Wij dragen als medeoverheid graag bij aan de beheersing van deze risico's. Dat doen we o.a. door inrichting van een informatieknoppunt met het Nationaal Cyber Security Centre (NCSC) en aansluiting van provincies op een algoritmeregister.

Marten Tilstra
Programmamanager
Digitale Zaken
Interprovinciaal Overleg

We werken samen in Europa

We onderschrijven de ambitie om de Europese samenwerking op het gebied van digitalisering te intensiveren. We steunen het voornemen om het missiegedreven innovatiebeleid specifiek te richten op de energietransitie en de ontwikkeling van de circulaire economie. VNG en IPO werken samen met regionale innovatie-ecosystemen aan de oprichting van een innovatiehub voor publieke dienstverlening, waarbij specifiek aandacht is voor deze transitie.

Werkgeverszaken

Richard van der Mast
Programmamanager
Werkgeverszaken
Interprovinciaal Overleg

Analyse

Een eerste stap wordt gezet voor hervorming van de arbeidsmarkt op basis van het eindrapport commissie regulering van werk en het SER MLT-advies, wat IPO samen met de andere sectoren in Stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers heeft onderschreven. Verschillen tussen vast en flex worden verkleind. Het minimumloon wordt stapsgewijs verhoogd: dit heeft beperkt effect op ons loongebouw (schaal 1 t/m 6); effect op het inkomen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in schaal A (100-120% WML).

Er wordt meer aandacht besteed aan het begeleiden van mensen van werk naar werk en aan het realiseren van banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, een traject waar de provinciale sector al zeer actief op is. Aandacht voor permanente scholing via leerrechten. Focus in het 2e ziektejaar op re-integratie buiten de eigen organisatie. Betaald ouderschapsverlof wordt verhoogd (naar 70%) evenals de vergoeding voor kinderopvang (naar 95%). Dit draagt bij aan de mogelijkheden om actief te worden/blijven op de arbeidsmarkt, met name voor vrouwen. Aandeel vrouwen in leidinggevende posities wordt gestimuleerd evenals uitbreiding van het aantal arbeidsuren; sluit aan op onze ambitie diversiteit. Versterking regenboogakkoord is ook in lijn met beleid "regenboogprovincies" en met aandacht voor inclusie/diversiteit in onze cao. Tenslotte aandacht voor het stimuleren van thuiswerken, wat enerzijds een bijdrage levert aan het verminderen van de CO2-uitstoot, maar anderzijds ook bijdraagt aan aantrekkelijk werkgeverschap en het vergroten van het arbeidspotentieel in een markt waarin arbeid schaars is. Sluit aan bij onze werkgeversvisie 2025 en zal plaats krijgen in cao 2022 en verder. Het pensioenakkoord wordt verder uitgewerkt conform afspraken van het vorige Kabinet/sociale partners. Samengevat: kabinetsakkoord helpt ons om stappen te zetten in borgen van goed werkgeverschap en om te kunnen blijven beschikken over het "human capital" dat we nodig hebben om de uitdagingen van de komende jaren als werkgever succesvol te kunnen aangaan. Afspraken sluiten goed aan op cao 2021, in steek voor cao 2022 en verder en op de werkgeversvisie 2025.

Telefoon: 070 888 1212
E-mail: communicatie@ipo.nl

Den Haag
Herengracht 23